

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

9. SINIF

Ünite : 3. İslam ve İbadet

3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü - 1

■ ÖNCEKİ DERSİMİZDE NELER VARDI?

2. İslam'da İbadetin Amacı ve Önemi

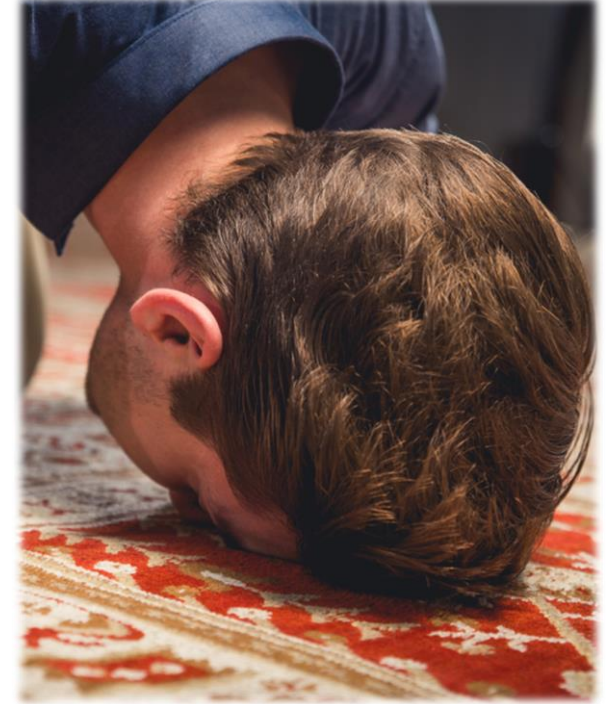
■ NELER ÖĞRENECEĞİZ?

3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü - 1

Mükellef ve Ef'al-i Mükellefin

- Farz
- Vacip
- Sünnet

- İnsanın yaratılışının en önemli amacı Allah'a karşı olan kulluk görevidir.
- Diğer bütün sorumluluklar bu sorumluluğa göre konumlanır.
- İnsanın kendisine, topluma ve çevreye karşı sorumlulukları Allah'a kulluk sorumluluğunun birer parçasıdır.

- Yüce Allah insanı kendisine kulluk edebilecek kabiliyetlerle yaratmıştır.
- Akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış her mümini farz dediğimiz bir takım ibadetleri yapmakla sorumlu tutmuştur.

- Kişinin ibadetle sorumlu olması, ibadete güç yetirebilmesine bağlıdır.
- İslam hiç kimseyi gücünün yetmediği ibadetlerle sorumlu tutmamıştır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Allah, bir kimseyi ancak gücünün yettiği şeyle yükümlü kılar. Onun kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararınadır..." (Bakara suresi, 286. ayet.)

Mükellef ve Ef'al-i Mükellefin:

Dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmakla sorumlu tutulan kimseye

mükellef denir.

Dinen yükümlü sayılan kimselerin yapması gereken iş ve davranışlara

ef'al-i mükellefin denir.

Akıl

- Kişi akıllı olmalı. Aklın kullanılmadığı uyku, bayılma, yanılma, unutma ve akıl sağlığını yitirme gibi durumlarda yükümlülük durumu kalkar.

İrade

- Kişi hür iradesini kullanabilir olmalı. Baskı ve zorlama altında kişiden sorumluluk kalkar.

Kudret (Güç yetirebilme)

- Kişinin gücünü ve imkanlarını aşan durumlarda sorumluluk kalkar.

- Akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslüman yaptıklarından sorumludur.
- Bu sorumluluk bazı davranışları yapmayı, bazılarını da yapmamayı gerektirir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"... (Şöyle diyerek dua ediniz): Ey Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme! Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı!.." (Bakara suresi, 286. ayet.)

İslam'ın yapılmasını istediği davranışlar

İslam'ın yapılmasını istemediği davranışlar

Kişinin yapıp yapmamakta serbest olduğu davranışlar

- Farz
- Vacip
- Sünnet
- Mendup

- Haram
- Mekruh

- Mubah

Farz

- Kelime olarak; belirlenmiş, kesinleştirilmiş şey, pay, nasip gibi anlamlara gelir.
- Terim olarak; Allah'ın mükelleften yapılmasını kesin ve bağlayıcı şekilde istediği iş ve davranışlardır.

• Farzlar, ayetlerle belirlenmiş ve Hz. Peygamber de farzların nasıl uygulanacağını Müslümanlara göstermiştir.

• Farzı inkâr eden kişi dinden çıkar, yapmayan ise görevini ihmal etmiş ve günah işlemiş olur.

• Farzları yerine getiren Müslüman, Allah'ın övgüsüne mazhar olur, sevap kazanır ve ahirette ödüllendirilir.

• Bazı işleri yapmak farz olduğu gibi bazı işleri de (haramları) yapmamak farzdır.

Farz-ı ayn

Farz:

Farz-ı kifaye

- Dinen sorumlu sayılan her Müslümanın yapması gereken davranışlardır.
- Beş vakit namaz, Ramazan orucu, zekât ve hac ibadetleri farz-ı ayn'dır.

- Bazı Müslümanların yapmasıyla diğerlerinin üzerinden sorumluluğu kalkan davranışlardır.
- Mesela cenaze namazını bazı Müslümanlar kıldığında diğerlerinden sorumluluk düşer.
- Farz-ı kifaye olan bir ameli hiç kimse yerine getirmese bütün Müslümanlar bundan sorumlu sayılır.

Vacip

- Kelime olarak; yapılması gerekli, zorunlu olan anlamına gelir.
- Terim olarak; yapılması farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümlerdir.

- Vacip terimini Hanefi mezhebi âlimleri kullanmışlardır.

- Ramazan'da verilen fitir sadakası (fitre), vitir ve bayram namazları ile kurban kesmek vaciptir.

- Vaciplerin yapılması beklenir ve istenir. Yapana sevap kazandırır.

- Vacip bir emri yerine getirmeyen kişi günah işlemiş olur. Dünyada kınanır, ahirette de ceza görür.

Sünnet

- Kelime olarak; yol, âdet, gidişat, huy, karakter, tavır, davranış gibi anlamlara gelir.
- Terim olarak; Hz. Peygamber'in (s.a.v.) farz ve vacipler dışında yaptığı veya yapılmasını tavsiye ettiği davranışlardır.

• Sünnet, Kur'an-ı Kerim'le birlikte dinimizin temel kaynaklarından biridir.

• Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılabilmesinde sünnetin vazgeçilmez bir önemi vardır.

• Hz. Peygamber'in uygulamaları nesilden nesile aktarılarak bize kadar ulaşmıştır.

• Hz. Peygamber'in sünneti üzere yaşamak her Müslümanın öncelikli görevidir.

Sünnet-i müekkede

Sünnet

Sünnet-i gayri müekkede

- Hz. Peygamberin farz ve vacibin yanı sıra devamlı yaptığı, çok az terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.
- Sabah ve öğle namazının sünnetleri, namazı cemaatle kılmak, ezan, selamlaşmak, temiz olmak vb.

- Hz. Peygamberin bazen yapıp bazen terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.
- İkinci ve yatsı namazlarının ilk sünnetleri gibi.
- Peygamberimizin kılık, kıyafet ve yeme içme konusundaki tercih ve davranışları da bu tür sünnetlerindedir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"And olsun, Allah'ın Resulünde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır." (Ahzap suresi, 21. ayet.)

■ NELER ÖĞRENDİK?

3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü

Ef'al-i Mükellefin: Dinen yükümlü sayılan kimselerin yapması gereken iş ve davranışlara ef'al-i mükellefin denir.

Farz: Allah'ın mükelleften yapılmasını kesin ve bağlayıcı şekilde istediği iş ve davranışlardır.

Vacip: Yapılması farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümlerdir.

Sünnet: Hz. Peygamber'in (s.a.v.) farz ve vacipler dışında yaptığı veya yapılmasını tavsiye ettiği davranışlardır.

■ NELER ANLADIK?

1. Bir iş, davranış veya ibadetin farz olarak nitelendirilebilmesi için hangi şartı taşıyor olması gerekir?
2. İslam dinine göre mükellef olmanın şartları nelerdir?
3. Farz olan ibadetler içinde hiçbir özel şart taşımayıp bütün Müslümanların yerine getirme konusunda sorumlu tutulduğu ibadet hangisidir?
4. Yüce Allah'ın (c.c.) insanları güçlerinin yettiği oranda sorumlu tutmasını ayetlerle örneklendirerek açıklayınız.

■ BİR SONRA Kİ DERSİMİZDE NELER VAR?

3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü - 2

- Mendup
- Mübah
- Haram
- Mekruh

**ALLAH'A EMANET
OLUNUZ.**

